

PAPER DETAILS

TITLE: BİR KENTTE YASAMAKTAN MEMNUN OLMA İLE KENTSEL YÖNETSEL SÜREÇLERE
KATILIM ARASINDA İLİSKİ VAR MIDIR? BURSA KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

AUTHORS: Elif KARAKURT TOSUN

PAGES: 201-222

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/518689>

BİR KENTTE YAŞAMAKTAN MEMNUN OLMA İLE KENTSEL YÖNETSEL SÜREÇLERE KATILIM ARASINDA İLİŞKİ VAR MIDIR? BURSA KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Elif KARAKURT TOSUN*

Özet

Kişiler, yaşadıkları kentteki memnuniyet düzeyleri arttıkça o kente kendilerini ait hissederek. Dolayısıyla kendilerini ait hissettikleri bu kentte sosyal, ekonomik ve politik sorunların çözümünde daha aktif rol oynayabilirler. Özellikle yönetim yaklaşımı doğrultusunda bireylerin kentsel yönetim süreçlerine dâhil olmalarının önünü açıcı mekanizmaların sayısının artırılması, kentsel yaşamdan memnun olan bireylerin yönetsel süreçlere dâhil olmasını kolaylaştırabilir. Bu çalışmada, alan araştırmasıyla kişilerin yaşadıkları kentten memnuniyetleri ile o kentteki yönetsel süreçlere dâhil olmaları arasında ilişki olup olmadığı bir alan araştırması yoluyla irdelenmiştir. Öncelikle çalışmanın gerçekleştirildiği Bursa kentinde, kişilerin bu kentten memnun olup olmadığına yönelik sorular sorulmuştur. İkinci aşamada ise bu kişilere Türk yerel yönetimler sisteminde yönetim temelli olarak yapılan ve ülke için yeni bir uygulama olan kent konseylerinden haberdar olup olmadıkları sorulmuştur. Kent konseyinden haberdar olan kişilere konseyin çalışmalarına katılıp katılmadıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Bursa kentinin yedi merkez ilçesinde gerçekleştirilen bu alan araştırmasına 2915 kişi katılmıştır. Neticede kişilerin yaşadıkları kentte memnun olmaları ile o kentte yönetsel süreçlere katılmaları – kent konseyleri özelinde- arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Kent konseyleri, Yaşam memnuniyeti, Yönetişim.

IS THERE A RELATIONSHIP BETWEEN BEING SATISFIED WITH LIVING IN A CITY AND PARTICIPATING IN THE URBAN ADMINISTRATIVE PROCESSES? BURSA URBAN COUNCIL CASE

Abstract

Individuals feel themselves belong to that city as long as their satisfaction levels increase in the city where they live. They can play more active role in the solution of the social, economical and political problems in that

* Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Yalova Yolu Ali Osman Sönmez Kampüsü, Osmangazi -BURSA, ekarakurt@uludag.edu.tr

city which they feel themselves belong to.. In particular, increasing the mechanisms opening ways for the individuals to get involved in the urban management processes in the line of governance approach can make it easier for the individuals who are pleased with the urban life to get involved in the administrative processes. In this study, with a field research, it has been examined whether or not there is a relationship between the satisfaction of the people with the city they live in and their involvement in the administrative processes in the city through field research. Firstly in the city of Bursa where this study was carried out, people were asked questions on whether they are satisfied with this city or not. In the second stage, these people were asked whether or not they are aware of the city councils which is a new application for the country and which has been structured as governance based in the Turkish local administrations system. The people who are aware of the city council were asked questions on whether or not they participate in the activities of the council. 2915 people have participated in this field study carried out in the city of Bursa. As a result, it has been determined that there is not a relationship between the satisfaction of the people with the city they live in and their participation in the administrative processes -in peculiar to the city councils- in this city.

Keywords: *Bursa, Urban Management, Life satisfaction, Governance.*

1. GİRİŞ

Kişilerin yaşadıkları kentteki memnuniyet düzeyi ile kente aidiyetleri arasında doğrusal bir orantı vardır. Yaşadıkları kentteki memnuniyet düzeyleri arttıkça o kente kendilerini ait hissederler. Dolayısıyla kendilerini ait hissettikleri bu kentte sosyal, ekonomik ve politik sorunların çözümünde daha aktif rol oynarlar. Özellikle yönetim yaklaşımı doğrultusunda bireylerin kentsel yönetim süreçlerine dâhil olmalarının önünü açıcı mekanizmaların sayısının artırılması, kentsel yaşamda memnun olan bireylerin yönetsel süreçlere dâhil olmasını kolaylaştırabilir.

Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda halkın yerel kararlarda fikirlerinin dikkate alınması, yönetsel süreçlere dâhil olmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin sağlanması amacıyla çeşitli düzenlemeler ön plana çıkmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yerel yönetimi desteklemek amacıyla geliştirilen mekanizmalar olarak; belediye meclis toplantılarına katılım, ihtisas komisyonları, stratejik planların oluşturulma süreçleri ve kent konseyleri örnek olarak verebiliriz. Yerel yönetimi desteklemek amacıyla geliştirilen bu mekanizmalar arasında kent konseyleri önemli bir yere sahiptir.

Yönetişim felsefesi bağlamında halkın kentsel yönetim süreçlerine daha aktif katılabilmeleri, yönetimde söz sahibi olabilmeleri, kendilerini ilgilendiren konularda fikirlerini dile getirebilmeleri ve kentteki farklı fikirlerin tartışıldığı kısaca kentin ortak aklı olarak kabul edilen kent konseylerinin çalışmalarına kentli bireylerin ne oranda katıldıklarının tespit edilmesi amacıyla Bursa kentinde bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu alan araştırmasında kişilerin yaşadıkları kentten memnun olma düzeyleri arttıkça kent konseylerinin çalışmalarına katılmaları arasında bir ilişki olup olmadığı sorgulanmıştır. Yüz yüze anket yönteminin uygulandığı alan araştırmasında kişilerin yaşadıkları kentte yaşamaktan duydukları memnuniyeti ölçmek için; gelir ve eğitim düzeyi, Bursa kentinde yaşama süresi, Bursa’da kendilerini nasıl hissettikleri, Bursa kentini nasıl tanımladıkları bu çalışmanın değişkenleri olarak ele alınmıştır. Söz konusu değişkenlerle kent konseylerinin bilinirlik düzeyi ve kişilerin Bursa Kent Konseyi’nin çalışmalarına katılmaları ve çalışmaları takip etme oranları karşılaştırılmıştır. Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki 7 ilçede gerçekleştirilen araştırma kapsamında 2915 denekle görüşülmüştür.

Çalışmada, Bursa kentinin seçilmesinin iki sebebi vardır. Birinci sebebi; Bursa kentinin “İllerin Gelişmişlik Endeksi” kategorisi içinde Türkiye’nin ilk beş kenti arasında yer almasıdır. İkinci sebebi ise; Türkiye’deki belediyeler için kent konseyleri kurmalarının yasal bir zorunluluk haline gelmesi 2005 yılındaki 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde yer alan “kent konseyleri” düzenlemesi ile gerçekleşmiştir. Fakat Bursa Kent Konseyi, bu yasal düzenlemeden on yıl önce, 1995 yılında kurulmuştur ve bu anlamda ülkede kurulmuş ilk kent konseyleri arasında yer almaktadır.

2. KENTSEL YAŞAM MEMNUNİYETİ

“Yaşam memnuniyeti”, kişinin sürdürdüğü hayatı bir bütün olarak olumlu bir şekilde değerlendirmesi anlamında kullanılmaktadır. Literatürde genellikle “özel veya beyan edilmiş mutluluk” ve “özel refah” terimleri ile eş anlamlı kullanılmıştır (Gürsaka1 ve Öngen 2008:1). Yaşam memnuniyeti veya mutluluk, felsefe ve edebiyatın eski bir konusu olmakla beraber, bilimsel inceleme alanına, tanımlama ve ölçme sorunları dolayısıyla, ancak 20. yüzyılda girebilmiştir. Günümüzde bu konu, sosyoloji, psikoloji ve iktisat gibi sosyal bilimler ile tıp tarafından ele alınmaktadır (www.tuik.gov.tr).

Yaşamdan duyulan memnuniyetin ölçülmesi bağlamında çok farklı kavramlar ve göstergeler bulunmaktadır. Bunlardan birisi genel olarak yaşamdan duyulan memnuniyet iken diğeri ise bulunulan mekâna, cinsiyete, gelire, eğitim durumuna, yaşa, mesleğe, vb. birçok unsura göre değişiklik göstermektedir. Bu çalışmada yaşam memnuniyeti mekânsal bağlamda ele

alınmıştır. Özellikle irdelenen mekân ise kentsel yapı olmuştur. Bu çalışmada kişilerin kentsel yaşam memnuniyetleri ile kentsel yönetsel süreçlere katılım arasındaki ilişki sorgulanmıştır.

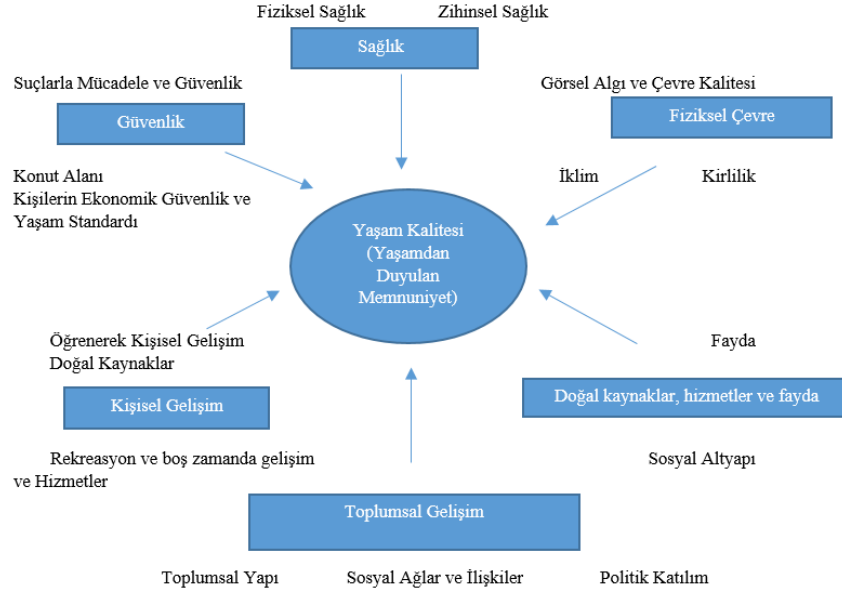
TUİK tarafından gerçekleştirilen “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” bireylerin genel mutluluk algısını, toplumsal değer yargılarını, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetini ve kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek, memnuniyet düzeylerinin zaman içindeki değişimini takip etmek amacıyla, 2003 yılından itibaren düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Anket kapsamında, örneğe çıkan hanelerdeki 18 ve daha yukarı yaştaki kişiler ile görüşme yapılmaktadır. TUİK her yıl ülkedeki yaşam memnuniyetini ölçmek için araştırma yapmaktadır. TUİK’in araştırma sırasında kullandığı göstergeler şu şekildedir;

- Cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve medeni duruma göre mutluluk düzeyi,
- Mutluluk kaynağı,
- Genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyi,
- Umut düzeyi,
- Son bir yıldaki ekonomik gelişmelerin bireyler üzerine etkisi.

Marans ve arkadaşları (Marans ve Cooper 2003; Marans ve Rodgers 1975) tarafından kullanılan kentsel yaşamdan duyulan memnuniyeti tespit etmeye yönelik olarak geliştirilen göstergeler ise şu şekildedir:

- İklimsel özellikler,
- Demografik özellikler (ortalama yoğunluk, hane halkı sayısı, hane geliri, yapı sahipliği oranı, işsizlik oranı, öğrenci –öğretmen oranı, okul sayısı, öğrenci sayısı, suçluluk istatistikleri)
- Kullanım ve ulaşım imkânları (park alanlarına uzaklık, alışveriş alanlarına uzaklık, hastaneye – okula uzaklık, ulaşım hattına uzaklık, vb.)
- Ekolojik yapı,
- Kentsel doku özellikleri.

Van Kamp, Leidelmeijer, Marsman ve Hollander (2003) tarafından yapılan “yaşam kalitesinin bileşenleri ve katmanları” adlı çalışmada yaşam kalitesinin unsurlarını aşağıdaki Şekil 1 yardımıyla ele almışlardır;



Şekil 1: Yaşam Kalitesi Bileşenleri (Van Kamp, Leidelmeijer, Marsman ve Hollander, 2003)

Son olarak kişilerin bir yerdeki yaşam memnuniyetlerini tespit etmede Mazlumdar'ın 2003 yılında geliştirmiş olduğu öznel yaşam kalitesi kriterleri de önemlidir. Bu kriterler fiziksel yaşam kalitesinden daha çok sosyal yaşam kalitesi ile bağlantılıdır. Bir diğer ifade ile kişilerin yaşamlarını sürdürdükleri mekânların kendileri için ifade ettiği anlam ön plana çıkmaktadır. İnsan ve mekân arasında bağın kurulması ve bağın sürdürülebilirliği o mekânda yaşamaktan duyulan memnuniyeti de arttıracaktır. Bu bağın kurulabilmesi için kişilerin yaşadıkları mekânların;

- İlişki kurabilecekleri,
- Aidiyet hissedebilecekleri,
- Kendileriyle özdeşleştirebilecekleri,
- Hatırlayabilecekleri
- Özleyebilecekleri, özellikler taşıması gerekmektedir.

Kişilerin yaşadıkları kentteki memnuniyet düzeyi ile kente aidiyetleri arasında doğrusal bir orantı vardır. Yaşadıkları kentteki memnuniyet düzeyleri veya bir diğer ifade ile yaşam kaliteleri arttıkça o kente kendilerini ait hissederler. Dolayısıyla kendilerini ait hissettikleri bu kentte sosyal, ekonomik ve politik sorunların çözümünde daha aktif rol oynarlar. Nitekim Van Kamp, Leidelmeijer, Marsman ve Hollander'in (2003) teorilerine göre yukarıdaki Şekil 1'den de anlaşılacağı üzere bir yerde yaşamaktan duyulan memnuniyeti

etkileyen unsurlar arasında “politik katılım” belirleyici faktörler arasında yer almaktadır.

Bu araştırmada öncelikle kişilerin Bursa kentinde yaşamaktan dolayı memnuniyet düzeylerini ölçmeye yönelik sorular, anket formuna dâhil edilmiştir. Böylece kişilerin yaşadıkları kentten memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Ayrıca yaşadıkları kentten memnun olan kişilerin kentsel yönetim süreçlerine katılımının doğrusal olarak artıp artmadığı tespit edilmek istenmiştir.

3. YEREL KATILIM OLGUSU

2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda halkın yerel kararlarda fikirlerinin dikkate alınması, yönetsel süreçlere dâhil olmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi ve kurumlar arası işbirliğinin sağlanmasına imkân verecek düzenlemeler ön plana çıkmıştır. Bu çerçevede hukuki düzenlemelerin imkân verdiği ölçüde, vatandaşların politika geliştirme süreçlerine dâhil olmasının önünün açılması istenmiştir. Böylece yerel idare ile vatandaşlar arasındaki uçurumun kapanmasının imkânı ortaya çıkmıştır (<http://yerelyonetisim.org.tr>).

Vatandaş katılımının temelinde yatan düşünce, idarenin politika ve faaliyetlerinden doğrudan etkilenecek olanların, sürece kendi uzmanlıklarını dâhil ederek daha iyi, somut ve sürdürülebilir sonuçlar ortaya konmasına katkıda bulunabilmelerinin önünün açılmasıdır. Ayrıca, kamusal faaliyetlerin meşruiyetinin ve yeni yasa ve düzenlemelerin benimsenmesinin vatandaşların sürece dâhil edilmesiyle arttığı bilinmektedir. Katılım, yönetime olan güvenin artmasını ve demokrasinin güçlenmesini de sağlamaktadır (<http://yerelyonetisim.org.tr>).

5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yerel yönetişimi destekleyici maddeler şu şekildedir:

- *Hemşehri Hukuku, 13. madde*

“Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır.”

- *Belediye Meclis Toplantıları, 20. madde, 23. madde*

“Belediye Meclisi ... toplantısının yeri ve zamanı mutlak usullerle belde halkına duyurulur. Meclis toplantıları açıktır.”

“Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.”

- *İhtisas Komisyonları, 24. madde*

“... Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. ...”

- *Stratejik Plân ve Performans Programı, 41. madde*

“Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.”

- *Kent Konseyleri, 76. madde*

“Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.”

- *Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım, 77. madde*

“Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.”

Bu çalışmada yerel katılım bağlamında kent konseyleri irdelendiği için söz konusu düzenlemelerden sadece Kent Konseyleri başlığını taşıyan 76. madde üzerinde durulmuştur.

4. KENT KONSEYLERİ

Türkiye’de kent konseylerinin yapısal olarak ortaya çıkışı Yerel Gündem 21 (YG 21) çalışmalarına dayanmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de kent konseylerine ilişkin yapılacak tüm değerlendirmeler öncelikle Yerel Gündem 21’e dayandırılmalıdır. Bu anlamda kent konseyleri, Türkiye’de Yerel Gündem 21 yaklaşımının uygulama modeli olarak oluşturulmuştur (Karakurt Tosun ve Keskin 2015: 363).

YG 21 ekseninde sürdürülebilir gelişme ve yönetim ilkelerinin hangi araçlarla ve hangi politikalarla uygulanacağı ülkelerin geliştirecekleri modellere göre farklılaşmıştır. Her ülkede kendilerine özgü ve toplumsal yapılarının gereklerine uygun bir toplumsal uzlaşma modeli tartışılmaya, şekillenmeye başlamıştır (Ruige ve diğ., 2014).

Kentsel yaşamla ilgili konulara, kentteki tüm bireylerin “katılımcı” bir model ile dahil olmasını içeren YG 21 yaklaşımı Türkiye’de; gerçekleştirilen yerel yönetimler reformlarına entegre edilerek kendine özgü, eşsiz bir model olarak *kent konseyleri* mekanizması ortaya çıkmıştır (Göymen, 2010). Bu anlamda YG 21 sürecinde üzerinde önemle durulan *katılım* anlayışı, kent konseylerinde çalışma grupları, kozalar ve proje grupları düzeyinde sürdürülmektedir. Bu yapı merkezi yönetim teşkilatı ve yerel yönetim teşkilatı tarafından yasal – yönetsel – mali olarak desteklenmektedir.

Türkiye’de kent konseyleri, katılımcı yönetim anlayışının oluşturulmasında önemli bir rol üstlenmişlerdir. Zira kent konseyleri yeni yönetim anlayışının bir yansıması olarak katılımcı, şeffaf, hesap verebilir yönetimin sergilenmesinde anahtar mekanizmalar olarak kabul edilmişlerdir (Yaylı 2012:191). Bu anlayışın bir uzantısı olarak Kent Konseyleri Yönetmeliği’nin 1. maddesinde “... kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan” bir kuruluş olarak kent konseyleri tanımlanmaktadır (Soygüzel 2012).

Alan araştırmasının yapıldığı Bursa kentinde var olan kent konseyi, 1995 yılında Şehir Danışma ve Dayanışma Konseyi adı ile kurulmuştur ve bu anlamda ülkede kurulmuş olan ilk kent konseylerinden birisi olmuştur. 1995 yılında temelleri atılan Bursa Kent Konseyi, yerel karar alma mekanizmalarına halkın katılımı bağlamında Yerel Gündem 21 sürecinde işlevsel bir şekilde çalışmış, 2005 yılında çıkarılan 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve bu kanun çerçevesinde yayımlanan Kent Konseyi Yönetmeliği hükümleri gereğince, Yerel Gündem 21 çalışmaları da Kent Konseyi bünyesine taşınarak farklı bir sürece girmiştir. Bursa Yerel Gündem 21 Genel Sekreterliği bünyesindeki faaliyetler, 2009 yılından itibaren Bursa Kent Konseyi çatısı altına alınarak sürdürülmektedir (bursa.bel.tr, 2015; Bulut, 2013). Bugüne kadar 76 gündemli genel kurul toplantısı yapmış olan Bursa Kent Konseyi; çarpık kentleşmeden hava kirliliğine, depremden hızlı trene, fuar alanından kent meydanına, sıcak su kaynaklarından çevre yoluna kadar, kenti/kentliyi ilgilendiren önemli pek çok konuda ortak akli harekete geçirmiş görünmektedir (bursakentkonseyi.org.tr, 2015).

5. ALAN ARAŞTIRMASI

Alan araştırmasına dayalı çalışma, Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 7 ilçede (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım, Gürsu, Kestel, Mudanya, Gemlik) gerçekleştirilmiştir. Söz konusu 7 ilçede 2915 katılımcı ile yüz yüze görüşme yöntemi ile bir anket çalışması yapılmıştır.

Hedef ana kütlenin geniş kapsamlı ve heterojen bir yapıya sahip olması nedeniyle tam sayım yapmak mümkün değildir. Örneklem kütlesinin seçilmesinde, söz konusu ilçelerde yaşayan ve ilçe içerisinde farklı sosyal ve kültürel özelliklere sahip olan birimlerin çalışmaya dâhil edilmesi hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında yer alan ilçelerin nüfusları dikkate alınarak “Tabakalı Rastgele Örnekleme Yöntemi” tercih edilmiştir.

5.1. Alan Araştırmasının Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi

2915 kişiyle gerçekleştirilen anket çalışmasının güvenilirliği de araştırılmıştır. SPSS 23 sürümü ile yapılan anketin güvenilirlik testi için, Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre, anket çalışmasının Alfa Güvenirlilik Katsayısı; %94,8’dir.

5.2. Alan Araştırmasının Bulguları

Araştırma kapsamında kullanılan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar şu şekildedir:

- Demografik bilgileri tespit etmeye ilişkin sorular,
- Kentsel yaşamdan memnun olmaya ilişkin bulgular
- Kent konseyinden haberdar olma ve çalışmalarına katılmaya ilişkin bulgular.

5.2.1. Demografik Bulgular

Tablo 1: Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	964	33,1
Erkek	1951	66,9
Eğitim Durumu	Frekans	%
Okuryazar değil	26	0,9
İlköğretim mezunu	478	16,4
Orta öğretim mezunu	1618	55,5
Üniversite Mezunu	725	24,9
Lisansüstü	68	2,3
Medeni Durum	Frekans	%
Evli	1760	60,4
Bekâr	1084	37,2
Dul/Boşanmış	71	2,4
TOPLAM	2915	100,0

Anket çalışmasına katılan bireylerin demografik özellikleri, Tablo 1’de görülmektedir. Buna göre; katılımcıların %33,1’i kadın %66,9’u erkektir. Anket çalışmasına katılan bireylerin eğitim durumuna bakıldığında; en yüksek iki oran %55,5 ile orta öğretim ve %24,9 ile üniversitedir. Katılımcıların medeni durumları ise; %60,4 evli ve %37,2 bekârdır. Dul/boşanmışların oranı ise %2,4’tür.

5.2.2. Kentsel Yaşamdan Memnun Olmaya İlişkin Bulgular

Alan araştırmasına dâhil olan kişilerin Bursa kentinde yaşamaktan dolayı ne oranda memnun olduklarını tespit edebilmek için şu sorular sorulmuştur:

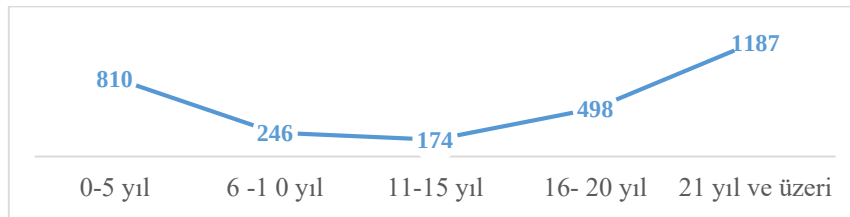
- Bursa’da kaç yıldır yaşıyorsunuz?
- Bursa kentini bir ev olarak düşündüğünüzde, kendinizi bu evin nesi olarak hissediyorsunuz?
- Bursa’da kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
- Kendinizi toplumdaki refah seviyesinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?

Öncelikle alan araştırmasına dâhil olan kişilerin Bursa’da yaşama sürelerinin tespit edilmesi istenmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Bursa’da Yaşama Süreleri

	Frekans	%
0-5 yıl	810	27,8
6 -1 0 yıl	246	8,4
11-15 yıl	174	6,0
16- 20 yıl	498	17,1
21 yıl ve üzeri	1187	40,7
Toplam	2915	100,0

Alan araştırmasına katılan kişilerin %40,7’si 21 yıldan fazla bir süredir Bursa kentinde yaşamaktadır.



Şekil 2: Katılımcıların Bursa’da Yaşama Süreleri

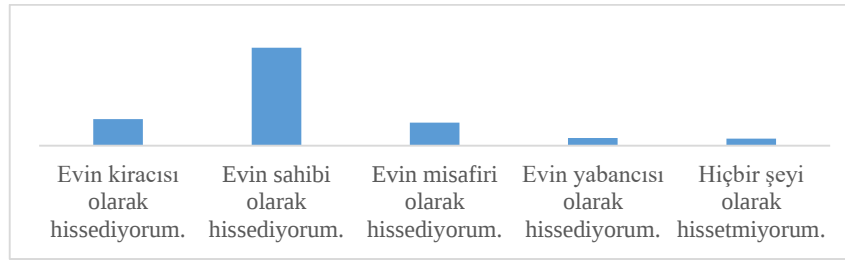
Evans (1994:69) tarafından öznel kriterler bağlamında kentsel yaşam kalitesinin ölçülmesine yönelik geliştirilen modelde, bir yerde yaşamaktan dolayı duyulan *hoşnutluk* ve *aidiyet* en önemli kriterler olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Bursa’da yaşayan kişilerin Bursa kentinde yaşamaktan dolayı ne oranda hoşnut olduğunun tespit edilmesi amacıyla anket formuna üç soru eklenmiştir. Birinci soru kişilerin Bursa kentini bir ev olarak düşündüklerinde kendilerini bu evin nesi olarak algıladıkları, ikinci soru Bursa’da kendilerini nasıl hissettikleri, üçüncü soru ise kendilerini toplumdaki refah seviyesinin kaçınıcı basamağında gördüklerine ilişkindir.

“Bursa kentini bir ev olarak düşündüğünüzde kendinizi bu evin nesi olarak hissediyorsunuz?” sorusuna cevap veren kişilerin %60,2’si kendilerini bu evin sahibi olarak hissetmektedirler. %16,4’ü ise kendilerini evin kiracısı olarak hissetmektedirler. Yani Bursa kenti ile aralarında aidiyet kuran kişilerin sayısı yüksek bir orandadır.

Tablo 3: Bursa Kentini Bir Ev Olarak Düşündüğünüzde Kendinizi Bu Evin Nesi Olarak Hissediyorsunuz?

	Frekans	%
Evin kiracısı olarak hissediyorum.	479	16,4
Evin sahibi olarak hissediyorum.	1756	60,2
Evin misafiri olarak hissediyorum.	414	14,2
Evin yabancıları olarak hissediyorum.	137	4,7
Hiçbir şeyi olarak hissetmiyorum.	129	4,4
Toplam	2915	100,0



Şekil 3: Katılımcıların Bursa’yı Nasıl Algılandıkları

Alan araştırmasına katılan kişilere, Bursa’da kendinizi nasıl hissediyorsunuz? diye sorulmuştur. Bu soruya cevap olarak 12 farklı duygu hali eklenmiştir. Kişilerin birden fazla seçeneği işaretlemelerine izin verilmiştir.

Bursa’da kendinizi nasıl hissediyorsunuz? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde genellikle “olumlu” olarak kabul edilen duyguların işaretlendiği görülmüştür. %55,2 oranında ‘mutlu’, %42,3 oranında ‘rahat’, %38,9 oranında ‘huzurlu’, %27 oranında ‘şanslı’ şeklinde olumlu duygular ifade edilmiştir. Olumsuz olarak ifade edilen duygulara verilen cevaplar ise şu şekildedir: %15,4 ‘yorgun’, %13,3 ‘stresli’, %8,2 ‘yalnız’, %7,9 ‘huzursuz’ şeklindedir.

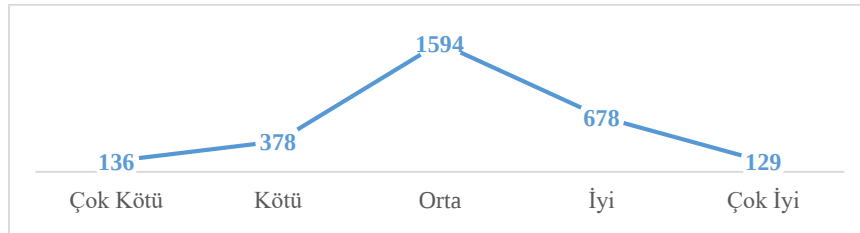
Tablo 4: Bursa’da Kendinizi Nasıl Hissediyorsunuz?

Duygular	Frekans	%
Mutlu	1608	55,2
Özgür	882	30,3
Şanslı	786	27
Rahat	1233	42,3
Huzurlu	1134	38,9
Güvenli	631	21,7
Mutsuz	207	7,1
Stresli	389	13,3
Yalnız	239	8,2
Yorgun	449	15,4
Huzursuz	230	7,9
Güvensiz	189	6,5
Toplam	2915	100,0

Alan araştırmasında kişilerin refah düzeyleri anlamında kendi hayatlarını nasıl algıladıklarını tespit edebilmek amacıyla “Kendinizi toplumdaki refah seviyesinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?” şeklinde sorulduğunda, cevap verenlerin %54,7’si ‘orta’, %23,3’ü ‘iyi’ olarak değerlendirmektedir.

Tablo 5: Kendinizi Toplumdaki Refah Seviyesinin Kaçınıcı Basamağında Görüyorsunuz?

Refah Seviyesi	Frekans	%
1- Çok Kötü	136	4,7
2- Kötü	378	13,0
3- Orta	1594	54,7
4- İyi	678	23,3
5- Çok İyi	129	4,4
Toplam	2915	100,0

**Şekil 4:** Toplumdaki Refah Seviyesi

Tablo 3, 4 ve 5 birlikte değerlendirildiğinde; alan araştırmasına katılan kişilerin Bursa kentinde yaşamaktan hoşnut oldukları, kendilerini

güvende hissettikleri ve Bursa kenti ile aidiyet ilişkileri kurdukları görülmektedir. Dolayısıyla alan araştırmasına katılan ve Bursa kentinde belirli bir yaşam kalitesine sahip olan kişilerin, kentteki yönetmel, toplumsal ve siyasal mekanizmalara ve sorunlara da ilgi duyacakları varsayılmaktadır. Buradan hareketle araştırmacılar tarafından, Bursa’da yaşayan kişilerin Bursa Kent Konseyi adlı bir kurumun varlığından haberdar olacakları ve hatta bu kurumun çalışmalarını takip edecekleri varsayılmaktadır. Söz konusu varsayımın doğruluğu, aşağıdaki veriler yoluyla araştırılmıştır.

5.2.3. Kent Konseyi Kurumundan Haberdar Olma ve Çalışmalarına Katılmaya Yönelik Bulgular

Alan araştırması kapsamında kişilerin yerel düzeyde yönetime katılımına olanak veren araçlar arasında kent konseyleri temel araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Bursa Kent Konseyi’nin ülkede kurulan ilk kent konseylerinden birisi olması ve kentte sanat- kültür- kent planlama – sosyoekonomik konular, vb. birçok alanda çok çeşitli çalışmalar yürütmesi, yerel düzeydeki katılım araçları arasında kent konseyinin seçilmesini etkileyen temel unsur olmuştur.

Çalışma kapsamında Türkiye’de 2005 yılında yürürlüğe giren Belediye Kanunu ile belediyelerce kurulması zorunlu hale gelen fakat Bursa’da 1995 yılından bu yana tamamen yerel siyasal ve sosyal mekanizmaların bir sonucu olarak aktif bir şekilde çalışan kent konseyinden haberdar olup olunmadığı araştırılmıştır.

Bu bağlamda alan araştırmasına katılan kişilere öncelikle “Kent Konseyini duydunuz mu?” şeklinde bir soru sorulmuştur.

Tablo 6: Kent Konseyini Duydunuz mu?

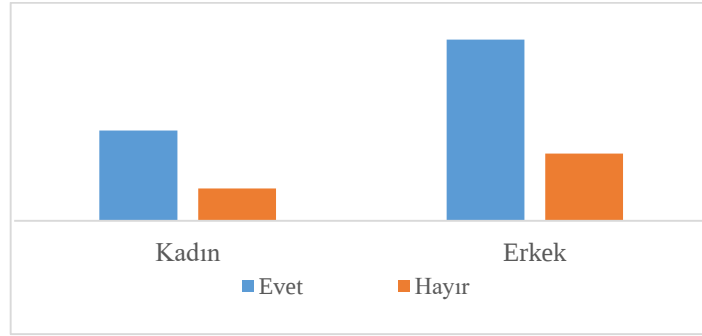
	Frekans	%
Evet	2132	73,2
Hayır	782	26,8
Toplam	2915	100,0

Araştırmaya katılan ve bu soruya cevap veren kişilerin %73,2’si “evet”, %26,8’i “hayır” cevabını vermişlerdir. Anket formunda bu sorudan sonra yer alan tüm soruların kent konseyleri ile ilgili olmasından dolayı bu soruya “hayır” cevabını veren kişilerle alan araştırması sonlandırılarak, “evet” cevabını veren kişilerle ankete devam edilmiştir. Anket formunda bu sorudan sonra yer alan sorular, “evet” cevabını veren 2132 kişi tarafından cevaplandırılmıştır.

Alan araştırması kapsamında kent konseyleri kurumundan haberdar olma ile cinsiyet arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre Tablo 7’de de görüldüğü üzere, cinsiyet ile kent konseylerinden haber olma arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyetleri ile Kent Konseylerinden Haberdar Olmaları Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Kent Konseyini Duydunuz Mu?				Toplam	
	Evet		Hayır			
Kadın	710	%73,7	254	%26,3	965	%100,0
Erkek	1422	%72,9	528	%27,1	1950	%100,0
Toplam	2132	%73,2	782	%26,8	2915	%100,0

**Şekil 5:** Cinsiyet ile Kent Konseyinden Haberdar Olma

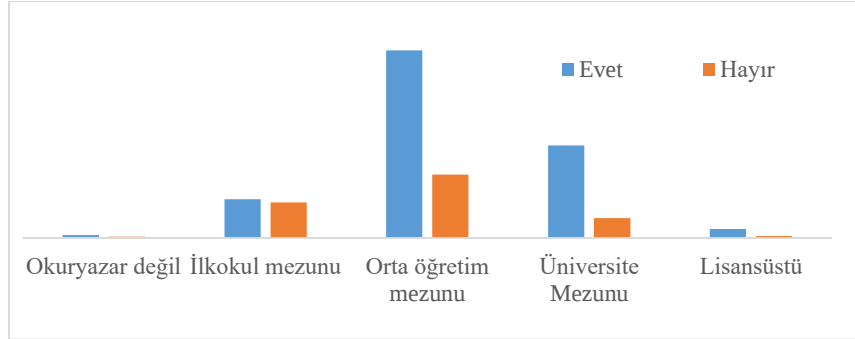
Kişilerin eğitim seviyeleri yükseldikçe kentsel yönetim mekanizması içinde önemli bir yere sahip olan kent konseyleri adlı bir kurumun varlığından haberdar olma oranlarının artıp artmadığı sorgulanmıştır.

Tablo 8: Katılımcıların Eğitim Durumu İle Kent Konseyini Duymaları Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu	Kent Konseyini Duydunuz Mu?				Toplam	
	Evet		Hayır			
Okuryazar değil	18	%69,2	8	%30,8	26	%100,0
İlkokul mezunu	250	%52,3	228	%47,7	478	%100,0
Orta öğretim mezunu	1210	%74,8	408	%25,2	1618	%100,0
Üniversite Mezunu	597	%82,5	127	%17,5	724	%100,0
Lisansüstü	57	%83,8	11	%16,2	68	%100,0
Toplam	2132	%73,2	782	%26,8	2915	%100,0

Tablo 8’de görüldüğü üzere kişilerin eğitim düzeyleri arttıkça (ilköğretim mezunu hariç) kent konseylerinden haberdar olma oranları da artmaktadır.

Bir Kentte Yaşamaktan Memnun Olma ile Kentsel Yönetmel Süreçlere Katılım Arasında İlişki Var mıdır? Bursa Kent Konseyi Örneği



Şekil 6: Eğitim Durumu ile Kent Konseyinden Haberdar Olma

Yaşam kalitesi sorunsalından hareket ederek kişilerin yaşam standartları arttıkça kent konseylerinden haberdar olma durumu arasında bir bağlantı olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çerçevede kişilerin gelirleri ve toplumdaki refah seviyeleri ile kent konseyini duyma oranları kıyaslanmıştır. Buna göre kişilerin aylık gelirleri ile kent konseylerinden haberdar olma arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Tablo 9’da görüldüğü üzere tüm gelir seviyeleri arasında en çok “asgari ücretten az gelire” sahip olanlar kent konseyleri adlı bir kurumun adını duymuşlardır.

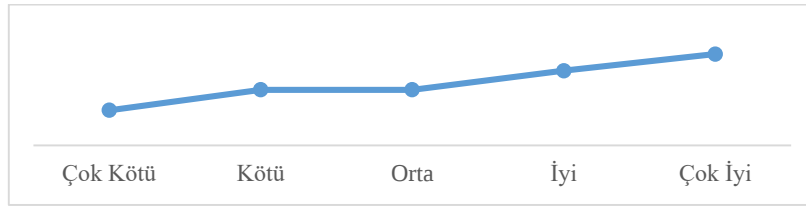
Tablo 9: Katılımcıların Aylık Geliri ile Kent Konseyini Duymaları Arasındaki İlişki

Gelir	Kent Konseyini Duydunuz Mu?				Toplam	
	Evet		Hayır			
Gelirim Yok	706	%74,6	241	%25,4	947	%100,0
Asgari Ücretten az	409	%85,7	68	%14,3	477	%100,0
Asgari Ücret – 2000 TL arası	671	%65,3	356	%34,7	1027	%100,0
2001- 3000 TL arası	220	%70,7	91	%29,3	311	%100,0
3001- 4000 TL arası	96	%85,0	17	%15,0	113	%100,0
4001 TL ve üzeri	30	%76,9	9	%23,1	39	%100,0
Toplam	2132	%73,2	79	%26,8	2915	%100,0

Kişilerin toplumdaki refah seviyeleri ile kent konseylerini duymaları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Tablo 10’da görüldüğü üzere kişilerin refah seviyesi yükseldikçe kent konseylerini duyma oranları da artmaktadır. Refah seviyelerinin “çok kötü” olduğunu belirten kişilerin %67,6’sı kent konseylerinden haberdar iken, refah seviyelerinin “çok iyi” olduğunu belirten kişilerde bu oran %79,7’ye yükselmektedir (Bakınız Şekil 7).

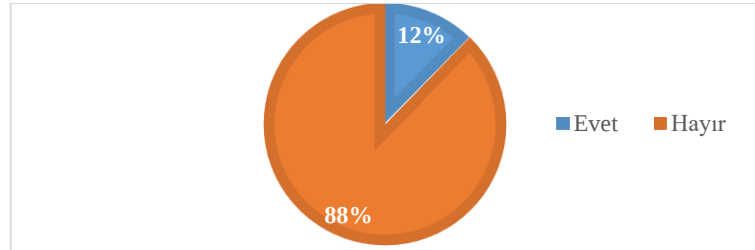
Tablo 10: Katılımcıların Toplumdaki Refah Seviyesi ile Kent Konseyini Duymaları Arasındaki İlişki

Refah Seviyesi	Kent Konseyini Duydunuz Mu?				Toplam	
	Evet		Hayır			
1- Çok Kötü	92	%67,6	44	%32,4	136	%100,0
2- Kötü	275	%72,8	103	%27,2	378	%100,0
3- Orta	1147	%72	447	%28	1594	%100,0
4- İyi	516	%76,1	162	%23,9	678	%100,0
5- Çok İyi	102	%79,7	26	%20,3	128	%100,0
Toplam	2132	%73,2	782	%26,8	2915	%100,0

**Şekil 7:** Refah Seviyesi İle Kent Konseyini Duyma Arasındaki İlişki**Tablo 11:** Kent Konseyinin Çalışmalarına/ Faaliyetlerine Katıldınız mı?

	Frekans	%
Evet	262	12,3
Hayır	1870	87,7
Toplam	2132	100,0

Bursa'da yaşayan ve alan araştırmasına katılan kişilerin kent konseylerinin çalışmalarına gösterdikleri ilgi aşağıdaki Şekil 8'de de görülmektedir.

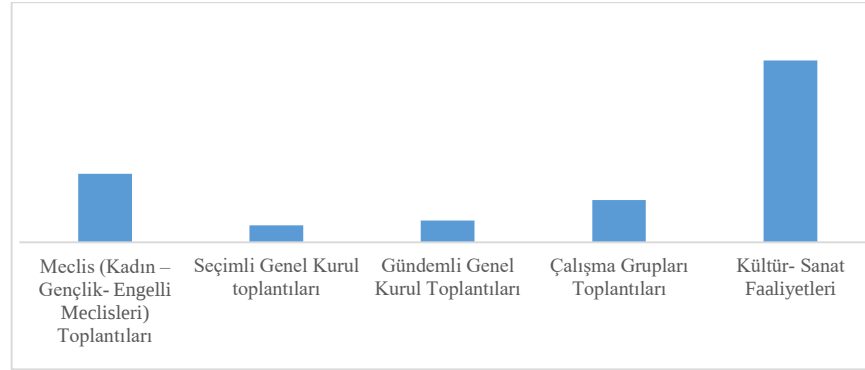
**Şekil 8:** Kent Konseyinin Çalışmalarına Katılım

Kent konseyinin gerçekleştirdiği çalışmalara katıldığını belirten 262 kişiye (%12,3) bu çalışmaların neler olduğu sorulmuştur. Verilen cevaplara göre %60,7 oranında katılımcı, kent konseyi tarafından gerçekleştirilen kültür

- sanat faaliyetlerine katıldığını belirtirken; kadın - genç - engelli meclis toplantılarına katılanların oranı %22,9 düzeyinde olmuştur.

Tablo 12: Kent Konseyinin Hangi Çalışmalarına / Faaliyetlerine Katıldınız?

	Frekans	%
Meclis (Kadın – Gençlik- Engelli Meclisleri) Toplantıları	60	22,9
Seçimli Genel Kurul Toplantıları	15	5,7
Gündemli Genel Kurul Toplantıları	19	7,3
Çalışma Grupları Toplantıları	37	14,1
Kültür- Sanat Faaliyetleri	159	60,7
Hepsi	14	5,3
Toplam	262	100,0



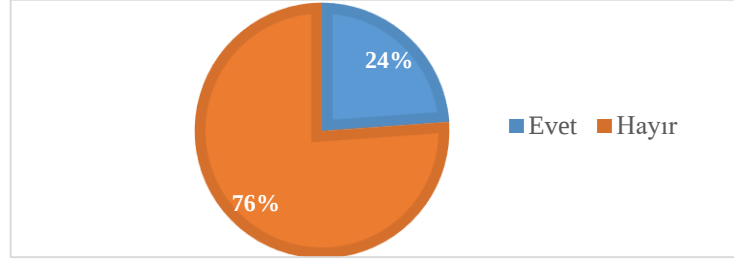
Şekil 9: Katılım Sağlanan Kent Konseyi Faaliyeti

Katılımcıların Bursa Kent Konseyi’nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip edip etmediğinin tespit edilmesi amacıyla sorulan soruya %23,9 oranında “evet” cevabı verilmiştir. Bursa Kent Konseyi’nin faaliyetlerini takip etmeyenlerin oranı ise %76,1 oranındadır. Bu oran Bursa Kent Konseyi açısından bir mesaj olarak algılanabilir.

Tablo 13: Bursa Kent Konseyi’nin Gerçekleştirdiği Çalışmaları ve Faaliyetleri Takip Ediyor musunuz?

	Frekans	%
Evet	509	23,9
Hayır	1623	76,1
Toplam	2132	100,0

Bursa Kent Konseyi tarafından gerçekleştirilen çalışmaların, Bursalılar tarafından hangi oranda takip edildiğini gösteren şekil aşağıdaki gibidir.

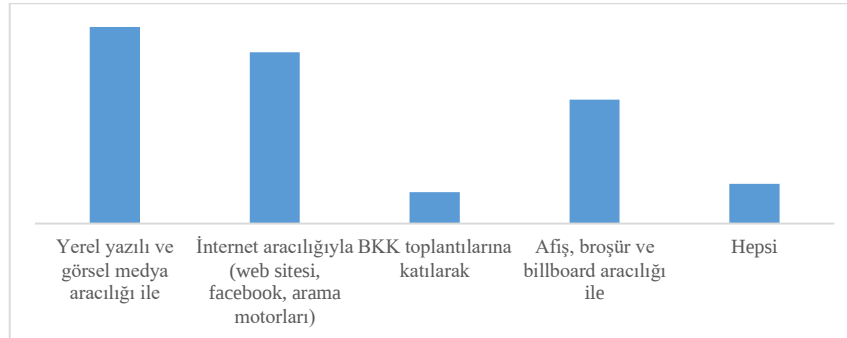


Şekil 10: Bursa Kent Konseyi'nin Çalışmalarını Takip Etme

Bursa Kent Konseyi'nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip ettiğini belirten kişilere bu çalışmaları hangi kanallarla takip ettikleri sorulmuştur ve birden seçeneği işaretlemelerine bu soruda da izin verilmiştir. Bu soruya cevap verenlerin %45,8'i yerel yazılı ve görsel medya aracılığı ile %39,9'u internet aracılığıyla ve %28,9'u ise afiş – broşür- billboard aracılığıyla cevabını vermişlerdir (Tablo 14 ve Şekil 11).

Tablo 14: Bursa Kent Konseyi'nin Gerçekleştirdiği Çalışmaları Ve Faaliyetleri Hangi Kanallar Aracılığıyla Takip Ediyorsunuz?

	Frekans	%
Yerel yazılı ve görsel medya aracılığı ile	233	45,8
İnternet aracılığıyla (web sitesi, facebook, arama motorları, vb.)	203	39,9
Bursa Kent Konseyi toplantılarına katılarak	37	7,3
Afiş, broşür ve billboard aracılığı ile	147	28,9
Hepsi	47	9,2
Toplam	509	100,0



Şekil 11: Bursa Kent Konseyi'nin Çalışmalarının Takip Edildiği Araçlar

SONUÇ

Bir kentte yaşamaktan duyulan memnuniyet ile o kentteki yönetmel süreçlere katılma arasında bir ilişkinin olup olmadığının sorgulandığı bu çalışmada elde edilen veriler şu şekilde özetlenebilir:

Alan araştırmasına katılan kişiler genel olarak Bursa’da yaşamaktan dolayı memnundurlar. Şöyle ki;

- Alan araştırmasına katılan kişilerin %57,8’i 15 yıldan daha uzun süredir Bursa’da yaşamaktadır.
- “Bursa kentini bir ev olarak düşündüğünüzde kendinizi bu evin nesi olarak hissediyorsunuz?” sorusuna cevap veren kişilerin %60,2’si kendilerini bu evin sahibi olarak hissetmektedirler. %16,4’ü ise kendilerini evin kiracısı olarak hissetmektedirler. Yani Bursa kenti ile aralarında aidiyet kuran kişilerin sayısı yüksek bir orandadır.
- Bursa’da kendinizi nasıl hissediyorsunuz? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde genellikle “olumlu” olarak kabul edilen duyguların işaretlendiğı görülmüştür.
- Kendinizi toplumdaki refah seviyesinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?” şeklinde sorulduğunda, cevap verenlerin %54,7’si ‘orta’, %23,3’ü ‘iyi’ olarak değerlendirmektedir.

Alan araştırmasına katılan kişilerin Bursa’da yaşamaktan dolayı memnun oldukları ve kendilerini kente ait hissettikleri yönündeki verilerden hareketle kentin geleceğinde söz sahibi olabilmek ve daha yaşanabilir bir kentsel yaşam için kentsel yönetim süreçlerine daha aktif olarak katılabilecekleri varsayılmıştır. Bu çerçevede Bursa kentinde aktif bir şekilde faaliyet gösteren ve Türkiye’deki yerel yönetim reformları ile gündeme gelen kent konseylerinden ne oranda haberdar oldukları ve faaliyetlerine katılıp katılmadığı araştırıldığında ise şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya katılan ve bu soruya cevap veren kişilerin %73,2’si kent konseyleri kurumun varlığından haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Kişilerin eğitim düzeyleri artıkça kent konseylerinden haberdar olma oranları da artmaktadır.
- Kişilerin gelirleri ve toplumdaki refah seviyeleri ile kent konseyini duyma oranları kıyaslanmıştır ve kişilerin aylık gelirleri ile kent konseylerinden haberdar olma arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Kişilerin toplumdaki refah seviyeleri ile kent konseylerini duymaları arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ve kişilerin refah seviyesi yükseldikçe kent konseylerini duyma oranları da artmaktadır.

- Bursa’da yaşayan ve alan araştırmasına katılan kişilerin kent konseylerinin çalışmalarına katılıp katılmadıkları sorgulandığında sadece %12,3’ünün bu çalışmalara katıldığı tespit edilmiştir. Yani kent konseyinden haberdar olan kişilerin oranı %73,2 iken bu kurumun çalışmalarına katılan kişilerin oranı ciddi bir şekilde düşüş göstermektedir. Kent konseyinin gerçekleştirdiği çalışmalara katıldığını belirten 262 kişiye (%12,3) bu çalışmaların neler olduğu sorulmuştur. Verilen cevaplara göre %60,7 oranında katılımcı kent konseyi tarafından kentin çeşitli mekânlarında gerçekleştirmiş olduğu konser, tiyatro, vb. kültür- sanat çalışmalarına katıldıklarını belirtmişlerdir.

Yine alan çalışması kapsamında katılımcıların Bursa Kent Konseyi’nin gerçekleştirdiği çalışmaları ve faaliyetleri takip edip etmediğinin tespit edilmesi amacıyla sorulan soruya %23,9 oranında “evet” cevabı verilirken %76,1 oranında hayır cevabı verilmiştir.

Netice olarak, alan çalışmasına katılan kişiler genel olarak Bursa kentinde yaşamaktan dolayı memnundurlar fakat kentin geleceğinde söz sahibi olabilmek adına kentsel yönetimin araçlarından birisi olan kent konseylerinin çalışmalarına dâhil olma ve dolayısıyla kentsel kararlara katılma konusunda istekli değillerdir. Kent konseyi genel kurulunda alınan kararlar, belediye meclis toplantısına görüşülmek üzere gönderilmektedir. Dolayısıyla kent konseyinde alınan kararlar, kentsel yönetime etki edebilmektedir.

Fakat alan çalışması göstermektedir ki kentin ortak akli olarak tanımlanan kent konseyleri, Bursa’da yaşayan kişilerin büyük bir kısmı tarafından bilinmektedir fakat bu kişiler kent konseyinin çalışmalarına katılmak istememektedir. Dolayısıyla kent konseyleri kentteki küçük bir azınlığın katılımıyla kararlar almaktadır. Söz konusu durum sadece Bursa Kent Konseyi’nin bir sorunu değildir. Türkiye’deki diğer kent konseylerinin ve belki de Türkiye’deki demokratik yapının en önemli sorunlarından birisi bireylerin, kentsel yönetim süreçlerine düşük katılımlarıdır. Bireyin yönetsel mekanizmalara dâhil olabilmesinin önünü açıcı kurumlar ortaya konsa da genellikle bu mekanizmalara aktif olarak katılan kişilerin sayısı sınırlı olmaktadır.

Son olarak denilebilir ki; kişilerin yaşamlarından memnun olmaları kentsel sosyal - siyasal sorunlara çözüm bulmak için geliştirilen mekanizmalar içinde aktif bir şekilde yer almaları için yeterli değildir. Bu nedenle kişilerin yönetsel süreçlere katılmamalarının sebepleri farklı değişkenler yoluyla test edilmeli ve bu sorunun kaynağı araştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- BULUT, Tahsin (2013), Kent Konseyleri, Ekin Yayınevi, Bursa.
- EMRELP, Sadun (2004), Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, IULA-EMME Yayını, İstanbul.
- EVANS, David (1994), “Enhancing Quality of Life in Population at Large”, *Social Indicators Research*, vol. 33, pp. 47-84.
- GÖYMEN, Korel (2010), Türkiye’de Yönetişim ve Yerel Kalkınma, Boyut Yayınları, İstanbul.
- GÜRSAKAL, Sevdâ VE ÖNGEN, Burcu (2007), “2007 Yaşam Memnuniyeti Anketinin İstatistiksel Yöntemleri İle Analizi”, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 27(1), ss.1-14.
- KARAKURT TOSUN, Elif - KESKİN, Enes Battal (2015), “City Councils as a Means of Local Participation in Turkey During the EU Membership Process: the Investigation of the Awareness of the Bursa City Council”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C. 13(3), pp.363-376. Doi: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER713>
- KARAKURT TOSUN, Elif (2010), “Kentsel Yaşam Kalitesinin Arttırılmasına Yönelik Bir Araç Olarak Kentsel Dönüşüm Projelerinin Eleştirel Bir Bakışla Değerlendirilmesi”, E. Karakurt Tosun (ed.), *Mekân Kültür ve Yönetim Perspektifinde 21. Yüzyıl Kentleri*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- MARANS, Robert. W. ve COOPER, M., (2000), “Measuring the Quality of Community Life: A Program for Longitudinal and Comparative International Research”, *Paper Presented to the Second International Conference on Quality of Life in Cities*, Singapore.
- MARANS, Robert ve RODGERS, L. (1975), “Toward and Understanding of Community Satisfaction”, A. Hawley, V. Rock (ed.), *Metropolitan America in Contemporary Perspective*, Halsted Press, NewYork.
- MAZUMDAR, S. (2003), “Sense of Place Considerations for Quality of Urban Life”, N.Z. Gülersoy, N. Esin, A. Özsoy (ed.), *Quality of Urban Life: Policy Versus Practice*, İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- RUIGE, Anke; ÜSKENT Sezgin VE MICKA, Povel (2014), Yönetişim ve Katılım: Etkili Katılım İçin Araçlar Yöntemler Mekanizmalar, Tepav Yayınları, Ankara.
- SOYGÜZEL, Hasan (2012), “Kent Konseyleri Ulusal Rapor”, 3. Ulusal Kent Konseyleri Birliği Buluşması, Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yayınları.

- VAN KAMP, I.; K. LEIDELMEIJER; G. MARSMAN ve A. DE HOLLANDER, (2003), “Urban Environmental Quality and Human Well-being”, *Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study, Landscape and Urban Planning*, vol. 65, pp:5–18.
- YAYLI, Hasan (2012), “Yönetimden Yönetişime Geçişte Bir Halk Katılımı Yolu Olarak Kent Konseyleri”, Ö. Önder, F. Kırışik (ed.), *Kamu Yönetimi ve Siyaset Biliminde Karar Verme*, Orion Yayınları, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr
- Belediye Kanunu (2005), Kanun No. 5393, Kabul Tarihi: 3.7.2005, Resmi Gazete Tarihi:13.07.2005.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, Sayı:26313, Resmi Gazete Tarihi: 08.10.2006.
- (<http://www.bursa.bel.tr/yerel-gundem-21-calismalari---bursa-kent-konseyi--olarakdevam-edecek/haber/1464/>, 05.03.2015)
- (<http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/dokuman/ulusal-rapor.pdf>, 01.02.2015).
- (<http://yerelyonetisim.org.tr>, 01.02.2015).